

संस्कृतभारती पत्राचार - प्रवेशः
प्रथमपाठस्य द्वितीयः भागः - तृतीयः वर्गः

रामानुज् पाण्डेयः

२६ सौर अश्विन १९४२ - १८ अक्तूबर २०२०

अनुक्रमणिका

- 1 मङ्गलम्
- 2 प्रहेलिका (Riddle)
- 3 सङ्गाह्यविषयाः (Things to treasure)
- 4 सुभाषितम् (Good sayings)
- 5 कथा (Story)

सरस्वत्यै नमः

सम्बोधन नमः + तुभ्यम् सम्बोधन सम्बोधन
सरस्वति नमस्तुभ्यं वरदे कामरूपिणि ।
विद्या + आरम्भम् सिद्धिः + भवतु मम
विद्यारम्भं करिष्यामि सिद्धिर्भवतु मे सदा ॥

अनुक्रमणिका

- 1 मङ्गलम्
- 2 प्रहेलिका (Riddle)
- 3 सङ्गाह्यविषयाः (Things to treasure)
- 4 सुभाषितम् (Good sayings)
- 5 कथा (Story)

कोऽहं ? (Who am I ?)

■ नाम पद ■ क्रिया पद

अस्थि नास्ति शिरो नास्ति बाहुरस्ति निरङ्गुलिः ।
नास्ति पादद्वयं गाढम् अङ्गमालिङ्गति स्वयम् ॥

Bone

Not there

Head

Hand

is there

No fingers

अस्थिः न अस्ति शिरः न अस्ति बाहुः अस्ति निर्-अङ्गुलिः

Not there

Two legs

Tightly

body

embraces

self

न अस्ति पाद-द्वयम् गाढम् अङ्गम् आलिङ्गति स्वयम्

कोऽहं ? (Who am I ?)

■ नाम पद ■ क्रिया पद

अस्थि नास्ति शिरो नास्ति बाहुरस्ति निरङ्गुलिः ।
नास्ति पादद्वयं गाढम् अङ्गमालिङ्गति स्वयम् ॥

Bone

Not there

Head

Hand

is there

No fingers

अस्थिः न अस्ति शिरः न अस्ति बाहुः अस्ति निर्-अङ्गुलिः

Not there

Two legs

Tightly

body

embraces

self

न अस्ति पाद-द्वयम् गाढम् अङ्गम् आलिङ्गति स्वयम्

कोऽहं ? (Who am I ?)

■ नाम पद ■ क्रिया पद

अस्थि नास्ति शिरो नास्ति बाहुरस्ति निरङ्गुलिः ।
नास्ति पादद्वयं गाढम् अङ्गमालिङ्गति स्वयम् ॥

Bone

Not there

Head

Hand

is there

No fingers

अस्थिः न अस्ति शिरः न अस्ति बाहुः अस्ति निर्-अङ्गुलिः

Not there

Two legs

Tightly

body

embraces

self

न अस्ति पाद-द्वयम् गाढम् अङ्गम् आलिङ्गति स्वयम्

कोऽहं ? (Who am I ?)

■ नाम पद ■ क्रिया पद

अस्थि नास्ति शिरो नास्ति बाहुरस्ति निरङ्गुलिः ।
नास्ति पादद्वयं गाढम् अङ्गमालिङ्गति स्वयम् ॥

Bone

Not there

Head

Hand

is there

No fingers

अस्थिः न अस्ति शिरः न अस्ति बाहुः अस्ति निर्-अङ्गुलिः

Not there

Two legs

Tightly

body

embraces

self

न अस्ति पाद-द्वयम् गाढम् अङ्गम् आलिङ्गति स्वयम्

अनुक्रमणिका

- 1 मङ्गलम्
- 2 प्रहेलिका (Riddle)
- 3 सङ्गाह्यविषयाः (Things to treasure)
- 4 सुभाषितम् (Good sayings)
- 5 कथा (Story)

गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विष्णुः गुरुर्देवो महेश्वरः । गुरुः साक्षात् परं ब्रह्म तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥

Guru Creator Guru Vishnu Guru God Shankara

गुरुः ब्रह्मा गुरुः विष्णुः गुरुः देवः महेश्वरः

Guru Himself Supreme soul Him Respected Guru Salutations

गुरुः साक्षात् परं ब्रह्म तस्मै श्री गुरवे नमः

गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विष्णुः गुरुर्देवो महेश्वरः । गुरुः साक्षात् परं ब्रह्म तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥

Guru Creator Guru Vishnu Guru God Shankara

गुरुः ब्रह्मा गुरुः विष्णुः गुरुः देवः महेश्वरः

Guru Himself Supreme soul Him Respected Guru Salutations

गुरुः साक्षात् परं ब्रह्म तस्मै श्री गुरवे नमः

अज्ञानतिमिरान्धस्य ज्ञानाञ्जनशलाकया । चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥

Ignorance Dark of darkness Knowledge kohl By needle

अज्ञान- तिमिर- अन्धस्य ज्ञान- अञ्जन- शलाकया

Eyes Open By whom Him Respected Guru Salutations

चक्षुः उन्मीलितम् येन तस्मै श्री गुरवे नमः

अज्ञानतिमिरान्धस्य ज्ञानाञ्जनशलाकया । चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥

Ignorance Dark of darkness Knowledge kohl By needle

अज्ञान- तिमिर- अन्धस्य ज्ञान- अञ्जन- शलाकया

Eyes Open By whom Him Respected Guru Salutations

चक्षुः उन्मीलितम् येन तस्मै श्री गुरवे नमः

अनुक्रमणिका

- 1 मङ्गलम्
- 2 प्रहेलिका (Riddle)
- 3 सङ्ग्राह्यविषयाः (Things to treasure)
- 4 सुभाषितम् (Good sayings)
- 5 कथा (Story)

अयं निजः परो वेति गणना लघुचेतसाम् ।
उदारचरितानां तु वसुधैव कुटुम्बकम् ॥

He Mine others or like this calculation small minded people

अयं निजः परः वा इति गणना लघु-चेतसाम्

open minded people Emphatic Earth Only Family

उदार-चरितानां तु वसुधा एव कुटुम्बकम्

अयं निजः परो वेति गणना लघुचेतसाम् ।
उदारचरितानां तु वसुधैव कुटुम्बकम् ॥

He Mine others or like this calculation small minded people

अयं निजः परः वा इति गणना लघु-चेतसाम्

open minded people Emphatic Earth Only Family

उदार-चरितानां तु वसुधा एव कुटुम्बकम्

अनुक्रमणिका

- 1 मङ्गलम्
- 2 प्रहेलिका (Riddle)
- 3 सङ्ग्राह्यविषयाः (Things to treasure)
- 4 सुभाषितम् (Good sayings)
- 5 कथा (Story)

बुद्धिमान् शिष्यः Wise student

In Kashi City

One Knowledgeable person Lives

Near him

One student

comes

काशीनगरे एकः पण्डितः वसति | पण्डितसमीपम् एकः शिष्यः आगच्छति

Student

says

Teacher

To learn

I

Came

शिष्यः वदति - “आचार्य !! विद्याभ्यासार्थम् अहम् आगतः” |

Teacher

To test student intellect

asks

Son

God

where

is

पण्डितः शिष्यबुद्धिपरीक्षार्थं पृच्छति - “वत्स ! देवः कुत्र अस्ति” ?

Student

replies

O teacher !

God

Where

not there

Please

you only

solution

tell

शिष्यः वदति - “गुरो ! देवः कुत्र नास्ति ? कृपया भवान् एव समाधानं वदतु” |

Satisfied teacher

says

God

Everywhere

is

God

Omnipresent

You

Intelligent

सन्तुष्टः गुरुः वदति - “देवः सर्वत्र अस्ति | देवः सर्वव्यापी | त्वं बुद्धिमान् |

Therefore

For learning

here only

stay

अतः विद्याभ्यासार्थम् अत्रैव वस” |

बुद्धिमान् शिष्यः Wise student

■ नाम पद ■ क्रिया पद

In Kashi City

One Knowledgeable person Lives

Near him

One student

comes

काशीनगरे एकः पण्डितः वसति | पण्डितसमीपम् एकः शिष्यः आगच्छति

Student

says

Teacher

To learn

I

Came

शिष्यः वदति - “आचार्य !! विद्याभ्यासार्थम् अहम् आगतः” |

Teacher

To test student intellect

asks

Son

God

where

is

पण्डितः शिष्यबुद्धिपरीक्षार्थं पृच्छति - “वत्स ! देवः कुत्र अस्ति” ?

Student

replies

O teacher !

God

Where

not there

Please

you only

solution

tell

शिष्यः वदति - “गुरो ! देवः कुत्र नास्ति ? कृपया भवान् एव समाधानं वदतु” |

Satisfied teacher

says

God

Everywhere

is

God

Omnipresent

You

Intelligent

सन्तुष्टः गुरुः वदति - “देवः सर्वत्र अस्ति | देवः सर्वव्यापी | त्वं बुद्धिमान् |

Therefore

For learning

here only

stay

अतः विद्याभ्यासार्थम् अत्रैव वस” |

बुद्धिमान् शिष्यः Wise student

■ नाम पद ■ क्रिया पद

In Kashi City

One Knowledgeable person Lives

Near him

One

student

comes

काशीनगरे एकः पण्डितः वसति | पण्डितसमीपम् एकः शिष्यः आगच्छति

Student

says

Teacher

To learn

I

Came

शिष्यः वदति - “आचार्य !! विद्याभ्यासार्थम् अहम् आगतः” |

Teacher

To test student intellect

asks

Son

God

where

is

पण्डितः शिष्यबुद्धिपरीक्षार्थं पृच्छति - “वत्स ! देवः कुत्र अस्ति” ?

Student

replies

O teacher !

God

Where

not there

Please

you only

solution

tell

शिष्यः वदति - “गुरो ! देवः कुत्र नास्ति ? कृपया भवान् एव समाधानं वदतु” |

Satisfied teacher

says

God

Everywhere

is

God

Omnipresent

You

Intelligent

सन्तुष्टः गुरुः वदति - “देवः सर्वत्र अस्ति | देवः सर्वव्यापी | त्वं बुद्धिमान् |

Therefore

For learning

here only

stay

अतः विद्याभ्यासार्थम् अत्रैव वस” |

बुद्धिमान् शिष्यः Wise student

■ नाम पद ■ क्रिया पद

In Kashi City

One Knowledgeable person Lives

Near him

One student

comes

काशीनगरे एकः पण्डितः वसति | पण्डितसमीपम् एकः शिष्यः आगच्छति

Student

says

Teacher

To learn

I

Came

शिष्यः वदति - “आचार्य !! विद्याभ्यासार्थम् अहम् आगतः” |

Teacher

To test student intellect

asks

Son

God

where

is

पण्डितः शिष्यबुद्धिपरीक्षार्थं पृच्छति - “वत्स ! देवः कुत्र अस्ति” ?

Student

replies

O teacher !

God

Where

not there

Please

you only

solution

tell

शिष्यः वदति - “गुरो ! देवः कुत्र नास्ति ? कृपया भवान् एव समाधानं वदतु” |

Satisfied teacher

says

God

Everywhere

is

God

Omnipresent

You

Intelligent

सन्तुष्टः गुरुः वदति - “देवः सर्वत्र अस्ति | देवः सर्वव्यापी | त्वं बुद्धिमान् |

Therefore

For learning

here only

stay

अतः विद्याभ्यासार्थम् अत्रैव वस” |

बुद्धिमान् शिष्यः Wise student

■ नाम पद ■ क्रिया पद

In Kashi City One Knowledgeable person Lives Near him One student comes

काशीनगरे एकः पण्डितः वसति | पण्डितसमीपम् एकः शिष्यः आगच्छति

Student says Teacher To learn I Came

शिष्यः वदति - “आचार्य !! विद्याभ्यासार्थम् अहम् आगतः” |

Teacher To test student intellect asks Son God where is

पण्डितः शिष्यबुद्धिपरीक्षार्थं पृच्छति - “वत्स ! देवः कुत्र अस्ति” ?

Student replies O teacher ! God Where not there Please you only solution tell

शिष्यः वदति - “गुरो ! देवः कुत्र नास्ति ? कृपया भवान् एव समाधानं वदतु” |

Satisfied teacher says God Everywhere is God Omnipresent You Intelligent

सन्तुष्टः गुरुः वदति - “देवः सर्वत्र अस्ति | देवः सर्वव्यापी | त्वं बुद्धिमान् |

Therefore For learning here only stay

अतः विद्याभ्यासार्थम् अत्रैव वस” |

बुद्धिमान् शिष्यः Wise student

■ नाम पद ■ क्रिया पद

In Kashi City

One Knowledgeable person Lives

Near him

One student

comes

काशीनगरे एकः पण्डितः वसति | पण्डितसमीपम् एकः शिष्यः आगच्छति

Student

says

Teacher

To learn

I

Came

शिष्यः वदति - “आचार्य !! विद्याभ्यासार्थम् अहम् आगतः” |

Teacher

To test student intellect

asks

Son

God

where

is

पण्डितः शिष्यबुद्धिपरीक्षार्थं पृच्छति - “वत्स ! देवः कुत्र अस्ति” ?

Student

replies

O teacher !

God

Where

not there

Please

you only

solution

tell

शिष्यः वदति - “गुरो ! देवः कुत्र नास्ति ? कृपया भवान् एव समाधानं वदतु” |

Satisfied teacher

says

God

Everywhere

is

God

Omnipresent

You

Intelligent

सन्तुष्टः गुरुः वदति - “देवः सर्वत्र अस्ति | देवः सर्वव्यापी | त्वं बुद्धिमान् |

Therefore

For learning

here only

stay

अतः विद्याभ्यासार्थम् अत्रैव वस” |

गृहकार्यम् [Home work]

- Record this story in your voice and share in whatsapp.
- Learn व्यावहारिकशब्दाः from book or workbook on saakalyam has them all at one place learn from there.
- Do all exercises in book and on saakalyam.org for chapter one.

गृहकार्यम् [Home work]

- Record this story in your voice and share in whatsapp.
- Learn व्यावहारिकशब्दाः from book or workbook on saakalyam has them all at one place learn from there.
- Do all exercises in book and on saakalyam.org for chapter one.

गृहकार्यम् [Home work]

- Record this story in your voice and share in whatsapp.
- Learn व्यावहारिकशब्दाः from book or workbook on saakalyam has them all at one place learn from there.
- Do all exercises in book and on saakalyam.org for chapter one.

अग्रिमा कक्ष्या -

- आगामी बुधवासरे २६ सौर अश्विन - २१ अक्तूबर २०२०
- द्वितीयपाठस्य भाषाभ्यासः

धन्यवादाः

अग्रिमा कक्ष्या -

- आगामी बुधवासरे २६ सौर अश्विन - २१ अक्तूबर २०२०
- द्वितीयपाठस्य भाषाभ्यासः

धन्यवादाः

अग्रिमा कक्ष्या -

- आगामी बुधवासरे २६ सौर अश्विन - २१ अक्तूबर २०२०
- द्वितीयपाठस्य भाषाभ्यासः

धन्यवादाः

अग्रिमा कक्ष्या -

- आगामी बुधवासरे २६ सौर अश्विन - २१ अक्तूबर २०२०
- द्वितीयपाठस्य भाषाभ्यासः

धन्यवादाः